

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
دوره ۱۲ / شماره ۴ (پیاپی ۴۸) / زمستان ۱۴۰۲
صفحه ۴۸۹ تا ۵۱۰

شناسایی ابعاد، ویژگی‌ها و الزامات نظام مدیریت ریسک با استفاده از روش فراترکیب (مطالعه موردی: صنایع تبدیلی بخش کشاورزی)

محمد رضا فتحی

دانشیار بخش تخصصی مدیریت صنعتی و فناوری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
(نویسنده عهده دار مکاتبات)
Reza.Fathi@ut.ac.ir

هاشم معزز

استادیار بخش تخصصی مدیریت صنعتی و فناوری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
h.moazzez@ut.ac.ir

میثم شهبازی

استادیار بخش تخصصی مدیریت صنعتی و فناوری، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
Meisamshahbazi@ut.ac.ir

مسعود احمدزاده

دانشجوی دکتری مدیریت صنعتی، دانشکده مدیریت و حسابداری، دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران، قم، ایران
Masoud.ahmadzade@yahoo.com

تاریخ دریافت: ۹۹/۰۵/۰۸ تاریخ پذیرش: ۹۹/۰۶/۲۲

چکیده

امروزه، با تغییرات گسترده در اقتصاد جهانی، ریسک‌ها و فرصت‌های کسب و کار به طور مداوم تغییر می‌کنند. بنابراین شرکتها نیازمند رویه‌هایی به منظور شناسایی، ارزیابی، مدیریت و نظارت بر ریسک‌ها و فرصت‌های کسب و کار خود می‌باشند. با توجه به شرایط اشاره شده سوال اصلی این است که یک شرکت چگونه باید گام‌های عملی و مؤثری را برای اداره ریسک‌ها و فرصت‌های موجود در کسب و کار خود بردارد بطوریکه بیشترین ارزش افزوده را برای آن به دنبال داشته باشد؟ مدیریت ریسک شرکت بمنظور پاسخگویی سازمان‌ها به این نیاز به وجود آمده و در طی دهه‌های اخیر مورد توجه جامعه کسب و کار و دانشگاهی قرار گرفته است. در اصطلاح مفهومی مدیریت ریسک شرکت رویکردی سیستماتیک برای شناسایی، ارزیابی، اولویت‌بندی و کنترل ریسک‌ها و اثرات کلی آنها در تمام شرکت و با نگاهی جامع و استراتژیک است. هدف اصلی این پژوهش استخراج و گروه‌بندی مؤلفه‌ها و ابعاد نظام مدیریت ریسک شرکت و شناسایی الزامات و بسترهای لازم بمنظور پیاده‌سازی مؤثر آن در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی با استفاده از روش فراترکیب است. ابزار این بررسی، اسناد و مدارک پیشین در این زمینه است که

در کل تعداد ۶۰ پژوهش را شامل می‌شود. شیوه تحلیل داده‌ها کدگذاری باز بوده و نتایج نشان‌دهنده آن است که ۲۰۴ کد شناسایی شده در ۳۳ بعد اصلی قابلیت طبقه‌بندی را دارند.

واژه‌های کلیدی: فراترکیب، مدیریت ریسک شرکت، حاکمیت شرکتی، کنترل داخلی، صنایع تبدیلی بخش کشاورزی.

۱- مقدمه

با توجه به تغییرات محیطی مداوم و پیوسته، فرصت‌ها و به‌مشابه آن تهدیدات در کمین شرکت‌ها نشست‌اند. در این دنیای متغیر، ریسک در تمام جنبه‌های کسب و کار وجود داشته و این ریسک‌ها پتانسیل تبدیل شدن به تهدیدات را دارند. بنابراین شرکتها از بدو تولد ناگزیرند تا با این ریسک‌ها دسته و پنجه نرم کنند (اولسن و وو^۱، ۲۰۱۱). با وجود اینکه مشکلات فراوانی در کمی‌سازی ریسک‌ها وجود دارد، اما رویه‌های مختلف در بررسی ریسک، راههای گوناگونی برای مقابله با آنها ارائه می‌دهند. مخصوصاً شرکتها به دلیل تسریع در چرخه‌های رشدشان و به‌مشابه آن افزایش پیچیدگی‌های تولید، تغییرات مداوم در تکنولوژی، کوتاه‌تر شدن چرخه حیات محصول و تغییرات مداوم در روندهای بازار نیازمند مدیریت ریسک بمنظور هدایت این پیچیدگی‌ها می‌باشند (دیرس^۲، ۲۰۱۱).

ریسک بطور ذاتی در هر فعالیت اقتصادی وجود دارد و هر سازمانی مجبور است تا براساس اندازه و ماهیت عملیاتش آن را مدیریت کند. به همین دلیل بدون مدیریت ریسک هیچ سازمانی نمی‌تواند در بلندمدت زنده بماند. بطور کلی هر سازمانی بمنظور دست‌یابی به اهدافش باید به سمت ایجاد یک ساختار مدیریت ریسک قوی و به تبع آن یک سیستم کنترل داخلی حرکت کند. ریسک ممکن است نواحی مختلفی از فعالیت‌های شرکت همچون استراتژی، عملیاتی، مالی و تکنولوژی را تحت تاثیر قرار دهد. با وجود اینکه شناسایی و کنترل ریسک‌های پیشرو در صنایع تولیدی مورد توجه بیشتری قرار گرفته اما به دلیل تازه بودن این حوزه از مطالعات، با کمبود نظام‌های مدیریت ریسک سازمان که با تکیه بر آن بتوان ریسک‌های پیش‌روی صنایع را پیش و کنترل نمود، روبه‌رو هستیم. این امر مشخصاً برای شرکتهایی که روابط متقابل و درهم‌تنیده‌ای با هم دارند و در درون زنجیره تأمین متشکل از موجودیت‌های چندگانه فعالیت می‌کنند از اهمیت بیشتری برخوردار است (بارتون و دیگران^۳، ۲۰۱۱). علاقه به حاکمیت شرکتی، مخصوصاً در دامنه مدیریت ریسک در سال‌های اخیر رشد قابل ملاحظه‌ای داشته است به گونه‌ای که مدیریت ریسک در برنامه روزانه جامعه صنعتی و دانشگاهی وجود دارد (هایت و لاینبرگ^۴، ۲۰۱۱؛ وود^۵، ۲۰۰۹؛ پیپو اسپاکل^۶، ۲۰۱۲). اگرچه ریسک همیشه بخشی مهم از واقعیت کسب و کار بوده و است اما با افزایش پیچیدگی و تغییرات گسترده در محیط جهانی توجه به مدیریت ریسک در سال‌های اخیر به نحوی بسیار چشم‌گیر افزایش پیدا کرده و سازمانها را در تصمیم‌گیری نسبت به تعدد ریسک‌هایی که بر روی عملکردشان تاثیر می‌گذارد، مشکوک کرده است (وارتون و اسکینر^۷، ۲۰۰۷).

تا به امروز تعاریف متعددی از مدیریت ریسک شرکت بوسیله استانداردها و چارچوب‌های عملیاتی ارائه شده در این زمینه همچون چارچوب مدیریت ترکیبی ریسک شرکت کوزو^۸ (۲۰۰۴)، استاندارد ۲۰۰۴-۴۳۶۰

استرالیا/نیوزلند و ایزو ۳۱۰۰۰ (۲۰۰۹) ارائه شده است. کوزو در سال ۲۰۰۴ مدیریت ریسک شرکت را این گونه تعریف کرده است: "مدیریت ریسک یک فرآیند است، که به وسیله هیات‌مدیره، مدیریت و سایر پرسنل تحت تاثیر قرار گرفته و در اجرای استراتژی و در کل شرکت بکار گرفته می‌شود، طراحی شده تا خطرات بالقوه را که ممکن است شرکت را تحت تاثیر قرار دهند شناسایی کرده و با انتخاب ریسک‌های تاثیرگذار و مدیریت کردن آنها، اطمینان مناسبی را بمنظور دستیابی به اهداف شرکت فراهم کند". تعریف کوزو نشان می‌دهد که مدیریت ریسک شرکت دارای ماهیتی پیوسته بوده و باید بعنوان یک فرآیند در سازمان مدنظر قرار گیرد و نه بصورت یک فعالیت مقطعی (آلتونابان و همکاران^۱، ۲۰۱۱). همان طوری که در دستورالعمل کوزو (۲۰۰۴) تعریف شده مشخصه اصلی مدیریت ریسک شرکت در اتصال و پیوند دادن نزدیک بین مدیریت ریسک با اهداف و استراتژیهای سازمانی است؛ در واقع این چنین همبستگی و اتصالی باعث می‌شود که ابتکار عمل مدیریت ریسک و فرموله‌بندی و اجرای آن در استراتژیهای سازمانی تسهیل شوند (وانگ و فابر^۱، ۲۰۰۶).

بطور کلی مدیریت ریسک شرکت منافع بسیار زیادی را برای شرکتهای و سازمانها به دنبال دارد. افزایش آگاهی نسبت به ریسک فرآیند تصمیم‌گیری در هر دو سطح استراتژیکی و عملیاتی را تسهیل کرده و در نتیجه تخصیص هدفمند منابع منجر به بهبود کارایی و بازده صاحبان سهام می‌شود (لاورانس و همکاران^{۱۱}، ۲۰۰۹؛ هایت و لایببرگ، ۲۰۱۱). بر این اساس هدف پژوهش حاضر طراحی چارچوب راهبردی مدیریت ریسک شرکت برای صنایع تبدیلی بخش کشاورزی بوده است.

امروزه بحث مدیریت ریسک بصورت جدی وارد فاز جدیدی شده و حتی الزامات قانونی برای شرکتهای به منظور استقرار سیستم‌هایی بمنظور مدیریت ریسک به وجود آمده است (قانون ساربینز-اکسلی). در ایران نیز از سال ۱۳۹۱ سازمان بورس و اوراق بهادار طبق مواد ۱۲ و ۳۵ دستورالعمل کنترل‌های داخلی، شرکتهای بورسی را ملزم به استقرار واحد حسابرسی برای انجام کنترل‌های داخلی بمنظور مدیریت ریسک و ارائه مشاوره در این زمینه به مدیریت ارشد کرده و در راستای ماده ۳۵ همان دستورالعمل اقدام به انتشار پیش‌نویس دستورالعمل کنترل‌های داخلی برای ناشران پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار کرده است.

با این وجود در دوره اخیر با الزام‌آور کردن ارائه گزارش تفسیری مدیریت به همراه صورت‌های مالی؛ در واقع سازمان بورس شرکتهای را ملزم به در نظر گرفتن ریسک‌های احتمالی در زمینه دسترسی به اهداف استراتژیک و ارائه سازوکارهای لازم جهت مدیریت کردن آنها کرده است. صنایع تبدیلی بخش کشاورزی که به فرآوری و عمل‌آوری مواد نباتی، حیوانی، زراعی، باغی، شیلاتی، دام و طیور و جنگل و مرتع می‌پردازد از جمله صنایعی است که نقش و تأثیر بسزایی در بخش کشاورزی داشته و دارد. افزایش ارزش افزوده، توسعه صادرات و کاهش ضایعات و همین‌طور کاهش ریسک در بخش کشاورزی از عمده‌ترین فواید توسعه صنایع تبدیلی در این بخش است که بر ضرورت توجه به این صنایع تأکید می‌کنند. تجربه تعدادی از کشورهای در حال توسعه نشان می‌دهد که توسعه و حمایت از این صنایع می‌تواند نقش حیاتی در توسعه بخش کشاورزی داشته باشد (تیکاتن و دیچاوا^{۱۲}، ۲۰۱۳). پیوند بین بخش صنعت و کشاورزی در کشورهای در حال توسعه در مقایسه با کشورهای توسعه یافته ضعیف‌تر است. این در حالی است که گذار از کشاورزی سنتی به اقتصادی پویا در کشورهای در حال توسعه ارتباط متقابل

بین کشاورزی و صنعت را طلب کرده و از اهداف کلیدی توسعه اقتصادی محسوب می‌شود. صنایع تبدیلی بخش کشاورزی در ایران به دلیل خاص بودن زمینه و بستر آن، تأثیرپذیری از عوامل متنوع طبیعی و غیرطبیعی، وجود منابع ریسک‌های چندگانه همچون مسائل مربوط به تحریم، هدفمندی کردن بارانه‌ها، فضای کسب و کار داخلی، ریسک‌های گوناگون در زنجیره ارزش خود، رفع الزامات مربوط به رعایت دستورالعمل کنترل‌های داخلی برای شرکتهای بورسی و در این اواخر بمنظور رفع نگرانی‌های سرمایه‌گذاران خارجی برای سرمایه‌گذاری در صنایع داخلی نیازمند یک نظام راهبردی مدیریت ریسک شرکتی کارا می‌باشند تا بتواند ریسک‌ها را در زمان مناسب تشخیص داده و با مدیریت کردن آنها برای شرکت ارزش افزوده ایجاد کنند.

پیشینه تحقیق

با وجود رشد مطالعات ادبیات پژوهش در زمینه مدیریت ریسک در داخل و علی‌الخصوص در زمینه‌های مدیریت ریسک شرکتهای مالی و پروژه‌ای، هواپیمایی، انرژی، صنایع کوچک و متوسط؛ اما شواهدی از نمونه‌های عملی مدیریت ریسک برای شرکتهای فعال در سایر صنایع دیده نمی‌شود (جعفری نژاد، ۱۳۹۳). لذا بمنظور پرکردن شکاف موجود این مطالعه به دنبال طراحی چارچوب راهبردی برای مدیریت ریسک شرکت در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی می‌باشد.

جدول ۱: پیشینه تحقیقات داخلی

عنوان تحقیق	نام نویسنده یا نویسندگان	سال	نوع	نتایج به دست آمده
طراحی نظام مدیریت ریسک سازمان در صنعت فولاد	جعفری نژاد	۱۳۹۳	رساله دکتری	نظام مدیریت ریسک سازمان در صنعت فولاد که در بردارنده شش گام اصلی است، توسعه یافته است. در کنار طراحی نظام مذکور، در این پژوهش ویژگی‌های یک نظام مدیریت ریسک اثربخش، الزامات و پیش‌نیازهای پیاده‌سازی نظام مدیریت ریسک شناسایی شده و همچنین نقشه جامع ریسک‌های سازمان در صنعت فولاد نیز توسعه یافته است.
ارزیابی ریسک‌پالایشگاه‌های گاز کشور با رویکرد احتمالی	قاسمی	۱۳۹۲	رساله دکتری	نتایج نشان داد که اختلاف قابل توجهی بین چگالی احتمال مجموع زیان دو ریسک در دو حالت وجود و عدم وجود همبستگی بین آنها، وجود دارد. وجود همبستگی بین ریسک‌ها (ریسک‌های عمده)، احتمال بیشتری به مقادیر زیان بالا می‌دهد و یا عبارتی مقادیر در معرض ریسک بیشتری را نشان می‌دهد. بنابراین عدم در نظر گرفتن همبستگی بین ریسک‌ها موجب می‌شود شرکتهای بیمه ارزیابی نادقیقی از ریسک‌ها داشته باشند.

عنوان تحقیق	نام نویسنده یا نویسندگان	سال	نوع	نتایج به دست آمده
طراحی و تبیین مدل تاثیرریسک اعتباری و ارزش بر روی بازده قیمتی سهام بانکها براساس رویکرد GARCH-M	سیف اللهی	۱۳۹۰	رساله دکتری	نتایج حاصل از این تحقیق نشان می دهد که رابطه منفی میان ریسک اعتباری و ریسک ارزش با بازده قیمتی سهام بانک ها وجود دارد. ضرایب و آماره های استخراجی نشان دادند که مد های طراحی از توان و دقت برآورد بالایی برخوردار می باشند.
طراحی نظام مدیریت ریسک زنجیره تامین (مطالعه مورد صنعت خودروسازی)	فرهادیان	۱۳۹۵	رساله دکتری	در این پژوهش مشخه های اصلی یک نظام مدیریت ریسک زنجیره تامین صنعت خودروسازی تبیین گردید که عبارتند از: در راستا بودن با چارچوب کلی خط مشی های مدیریت زنجیره تامین، داشتن رویکردی جامع به مدیریت ریسک، ایجاد سودآوری بیشتر، هماهنگی با قوانین و سیاست های کشور، ایجاد سرمایه اجتماعی و بالا رفتن ارزش برند، کاهش دامنه تغییرات ضرر و زیان، بالا بردن سطح روندهای تعریف شده جهت مدیریت ریسک. در ادامه مسائل مهم جهت اجرا کردن کامل تصمیمات نظام مدیریت ریسک زنجیره تامین مورد بررسی قرار گرفت.

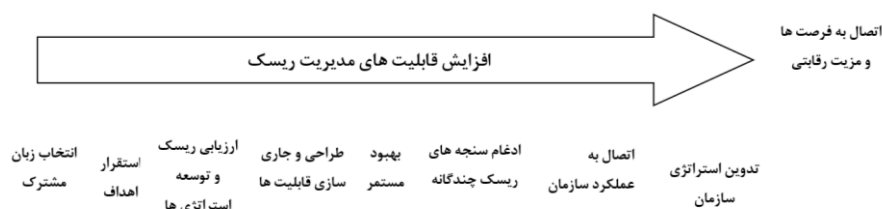
پژوهشگران متعددی خطوط راهنمای مختلفی را برای چگونگی رسیدن به مدیریت ریسک شرکت ارائه کرده اند (فریسر^{۱۳}، ۲۰۱۴؛ سادرهولم و رامین^{۱۴}، ۲۰۱۰). به طور کلی عناصر محوری مدیریت ریسک را می توان در قالب فعالیت های زیر تشریح کرد (وربانو و دیگران^{۱۵}، ۲۰۱۳).

شکل ۱. عناصر سه گانه مدیریت ریسک

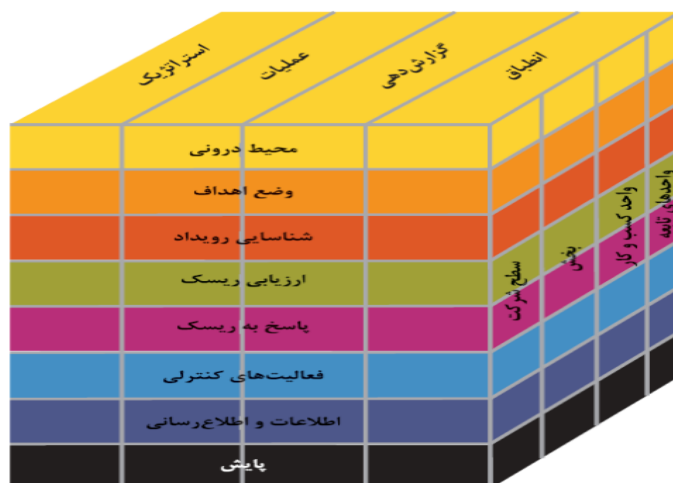
مطابق با نظر پیتز تئوتن، چارچوب بالا نقطه محوری هر گونه رویکرد مدیریت ریسکی است. سنجش، گام شناسایی است که در آن هدف تعیین ریسکها و کمی ساختن آن ها براساس یک مقیاس که مقایسه را امکان پذیر کند، همچون هزینه های ریسک است. مدیریت همانطوریکه از اسم آن پیداست، عمل رسیدگی به ریسکها است.

آخرین عنصر مدیریت ریسک، پایش است. این عنصر فعالیت پیمایش وضعیت ریسک‌های شرکت است. دلوج نیز یک رویکرد در گستره سازمان ارائه داده است.

شکل ۲. گام‌های مدیریت ریسک دلوج

چارچوب "کنترل داخلی"^{۱۶} که توسط کمیته حمایت از سازمان‌ها (COSO) ایجاد و در سال ۱۹۹۲ منتشر و در سال ۲۰۰۴ تقریباً توسعه یافت، پاسخی به نیاز سازمان‌ها به یک رویکرد ساختاریافته برای مدیریت عدم اطمینان-های مرتبط با دستیابی به اهداف استراتژیک، اثربخشی و کارایی عملیات، قابلیت اطمینان گزارش‌دهی مالی و انطباق با قوانین و مقررات اجرایی بود (اولسن و دشنگ^{۱۷}، ۲۰۱۰). چارچوب کنترل داخلی کمیته حمایت از سازمان‌ها دارای سه بعد است: ۱. هدف ۲. هشت مؤلفه که در کنار یکدیگر رویکرد مذکور به کنترل داخلی را شکل می‌دهند و ۳. فعالیت‌ها و ساختار سازمانی نظیر بخش‌های تابعه یا فعالیت‌های وظیفه‌ای مثل خرید و تولید (فریسر و دیگران^{۱۸}، ۲۰۱۵). در چارچوب کنترل داخلی، ایده اصلی پیگیری ریسک‌های مرتبط با اهداف اصلی است. در چارچوب مدیریت ریسک شرکت، ایده اصلی پیگیری ریسک‌ها از طریق استراتژی‌های مدیریت ریسک و در نظر گرفتن آن‌ها به طریقی یکپارچه است. دستورالعمل کمیته حمایت از سازمان‌ها چگونگی بکارگیری این هشت رکن را برای طبقات مختلف از اهداف سازمانی (استراتژیک، عملیات، گزارش‌دهی و انطباق) در تمام سطوح سازمان (سطح نهاد، بخش، واحد کسب‌وکار و شرکت‌های فرعی) تشریح می‌کند. نتیجه یک ماتریس سه بعدی از فعالیت-های مدیریت ریسک است که مشخص می‌کند که چگونه هشت رکن مدیریت ریسک با چهار هدف عملکرد نهاد در سراسر چهار سطح بالقوه سازمانی کسب و کار شرکت مرتبط هستند (کوزو، ۲۰۰۴).

شکل ۳. چارچوب مدیریت ریسک سازمان کوزو (۲۰۰۴)

استاندارد دیگری بعنوان AS/NZS4360^{۱۹} در کشور های استرالیا و نیوزلند توسعه یافته است. این استاندارد فعالیت مدیریت ریسک را از دیدگاه کل نگر و در سطح سازمان تعریف می‌کند. هدف آن کاهش موانع دستیابی به اهداف کسب و کار است. سومین چارچوب موجود در این زمینه، استاندارد مدیریت ریسک ISO 31000 است که در سال ۲۰۰۹ توسط یک گروه کاری متشکل از متخصصان بین‌المللی از سی کشور دنیا توسعه داده شد. هرچند ایزو ۳۱۰۰۰ برخی از مختصات چارچوب ویژه هر سازمان و فرآیندهای مدیریت ریسک مرتبط را به سازمان واگذار می‌کند ولی انتظار دارد که چارچوب عمومی ایزو دنبال شود و چارچوب مدیریت ریسک سازمان به آسانی به عنوان یک چارچوب ایزو ۳۱۰۰۰ در نظر گرفته شود.

نقدی بر چارچوب های جهانی مدیریت ریسک

صنایع با توجه به محیط کسب و کارشان از یکدیگر متمایز هستند (چن^{۲۰}، ۲۰۱۱). گریس و همکاران^{۲۱} (۲۰۱۴) در مطالعه تجربیشان در زمینه پیاده‌سازی ERM^{۲۲} در سازمانهای آمریکایی پیشنهاد کردند که پیوند بین ERM با زمینه‌ها و شرایط خاص سازمان می‌تواند برای عملکرد سازمان مفید باشد. کاپلان و میکس^{۲۳} (۲۰۱۴) در تحقیقاتشان بر پایه داده‌های جمع‌آوری شده از سه سازمان به این نتیجه رسیدند که پیاده‌سازی ERM نیازمند انطباق بین آن و شرایط و ویژگی های سازمانی است. وودس (۲۰۰۹) ضرورت بکارگیری تئوری اقتضایی در طراحی چارچوب ERM در بخش عمومی را به خوبی نشان داد و در همین راستا پیپ و اسپایکل (۲۰۱۲) مزایای توسعه نگرش ERM بر مبنای نیازهای سازمان را بخوبی منعکس می‌کنند. میکس^{۲۴} (۲۰۰۹) تنوع در رویه‌های مدیریت ریسک در سازمانهای مالی را با توجه به تمایزات فرهنگی و نیازهای آن را مورد بررسی قرار می‌دهد.

نتایج به دست آمده از سایر مطالعات دیگر در این زمینه نیز تایید کننده این مطلب است. برای مثال وودس (۲۰۱۱) تشابه مدل‌های مدیریت ریسک را برای چهار سازمان نشان داد و به این نتیجه رسید که رویه‌های مدیریت ریسک در هر کدام از سازمان‌های مورد بررسی با توجه به فاکتورهای زمینه‌ای خاص خودشان و همچنین اهداف، اندازه، فرهنگ و یا مدل‌های کسب و کارشان از یکدیگر متمایز بودند. وودس پیشنهاد می‌کند که سازمان‌ها در زمینه طراحی و پیاده‌سازی ERM با توجه به زمینه‌های خاص سازمانی خود حساس باشند. بارتون و همکاران (۲۰۱۵) پیاده‌سازی ERM را در پنج سازمان متعلق به پنج صنعت متفاوت مورد بررسی قرار دادند و به این نتیجه رسیدند که ERM موجود در هر کدام از این صنایع با توجه به متفاوت بودن زمینه‌های صنعتی در هر کدام از آنها از یکدیگر متمایز هستند. در همین راستا و با پی بردن به ضرورت مباحث مدیریت ریسک در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی و ارتقاء جایگاه مدیریت ریسک در بحث‌های مربوط به تصمیم‌گیری‌های استراتژیک توسط سازمانها و سرمایه‌گذاران، بسیاری از شرکت‌های فعال در صنایع تبدیلی ملزم به انجام کنترل‌های داخلی در شرکت خود بمنظور اطمینان از رعایت الزامات مربوط به مدیریت ریسک بمنظور حفظ منافع ذینفعان و سهامداران می‌باشند.

ابزار و روش تحقیق

یکی از روش‌هایی که به منظور بررسی و ترکیب پژوهش‌های گذشته در چند سال گذشته معرفی شده است، فرامطالعه است که بیشتر در حوزه پژوهش‌های پزشکی و پرستاری استفاده شده است. فرامطالعه یک تجزیه و تحلیل عمیق از کارهای پژوهشی انجام شده در یک حوزه خاص است (بنج^{۲۵}، ۲۰۱۰). بنابراین، به طور کلی می‌توان گفت که فرامطالعه شامل چهار قسمت اصلی است که عبارتند از: فراتحلیل (تحلیل کمی محتوای مطالعات اولیه)، فراروش (تحلیل روش‌شناسی مطالعه‌های اولیه)، فرانظریه (تحلیل نظریه‌های مطالعات اولیه) و فراترکیب (تحلیل کیفی محتوای مطالعات اولیه).

فراترکیب^{۲۶} مشابه فراتحلیل^{۲۷}، برای یکپارچه‌سازی چندین مطالعه و برای ایجاد یافته‌های جامع و تفسیری صورت می‌گیرد. فراترکیب در مقایسه با فراتحلیل کمی که بر داده‌های کمی ادبیات موضوع و رویکردهای آماری تکیه دارد؛ متمرکز بر مطالعات کیفی است و به ترجمه مطالعات کیفی به یکدیگر و فهم عمیق پژوهشگر برمی‌گردد. بمنظور تحقق هدف مطالعه، در این پژوهش از روش هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروس^{۲۸} (۲۰۰۷) استفاده شده است. برای گردآوری داده‌های پژوهش، از داده‌های ثانویه، شامل اسناد و مدارک گذشته، استفاده شده است. این اسناد و مدارک شامل همه پژوهش‌های صورت گرفته (اعم پژوهشی و مروری) در زمینه پژوهش‌های مدیریت ریسک شرکت بوده است. این نحوه گردآوری داده‌ها به "تحلیل اسنادی" نیز معروف است. در فراترکیب، متن پژوهش‌های گذشته بعنوان داده‌ها محسوب می‌شود که دقیقاً همانند متن مصاحبه مستند شده است. جامعه آماری این بررسی شامل همه پژوهش‌های صورت گرفته در حوزه مدیریت ریسک شرکت است که از محل دانشگاه‌ها، کنفرانس‌ها، همایش‌ها، نشریات، کتب، پایگاه‌های اینترنتی و... تأمین شده است. با بررسی و شناسایی پژوهش‌ها در بخش عنوان و غربال پژوهش‌ها براساس "عنوان، چکیده و محتوا" جمعاً ۱۸۵ پژوهش بدست آمد. بعد از شناسایی پژوهش‌های موردنظر، متن همه این پژوهش‌ها بعنوان یک داده برای پاسخگویی به سوالات پژوهش در

نظر گرفته شد؛ به دلیل کیفی بوده داده‌ها (داده متنی)، از یکی از معروف‌ترین شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی به نام " کدگذاری باز" استفاده شده است. این نوع کدگذاری دقیقاً با مرحله اول کدگذاری داده‌ها در پژوهش‌هایی مشابه است که از روش نظریه برخاسته از داده‌ها استفاده می‌کنند.

گام اول : تنظیم سوال پژوهش

برای تنظیم سوال پژوهش اولین گام برای محققان تمرکز بر " چه چیزی-what" مطالعه است. در بررسی حاضر شناسایی، گروه‌بندی اجزا و مؤلفه‌های چارچوب مدیریت ریسک شرکت در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی مورد بررسی قرار می‌گیرد. این پارامتر از طریق جواب دادن به سوالات زیر تنظیم می‌شود:

- ۱) چه کسی (who): جامعه مورد مطالعه را مشخص می‌کند.
- ۲) چه وقت (when): چارچوب زمانی یا "چه وقت" موجب بکارگیری محدودیت در مدت تحقیق می‌شود. مقالات مطالعه شده در این تحقیق از مقالات سالهای ۱۹۸۵ تا ۲۰۱۸ می‌باشند.
- ۳) چگونه (How): "چگونگی" روشی برای فراهم کردن مطالعات استفاده شده است. در این پژوهش از روش "تحلیل اسنادی" برای تحلیل داده‌هایی که بصورت ثانویه هستند، استفاده شده است. محقق با در نظر گرفتن معیارهایی، مقالات مناسب که وارد فرآیند فراترکیب و مقالاتی که از فرآیند خارج^۹ می‌شوند را شناسایی و مشخص می‌کند.

جدول ۲. سوالات و پارامترهای پژوهش

سوال پژوهش	پارامترها
۱. اجزای تشکیل دهنده چارچوب مدیریت ریسک صنایع تبدیلی بخش کشاورزی کدامند؟	➤ چه چیزی (What)
۲. یک چارچوب اثربخش مدیریت ریسک شرکت باید شامل چه ویژگی‌هایی باشد؟	➤ جامعه مورد مطالعه (Who) ➤ محدودیت زمانی (When)
۵. بسترها و الزامات موردنیاز بمنظور پیاده سازی اثربخش چارچوب مدیریت ریسک در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی چیست؟	➤ چگونگی روش (How)

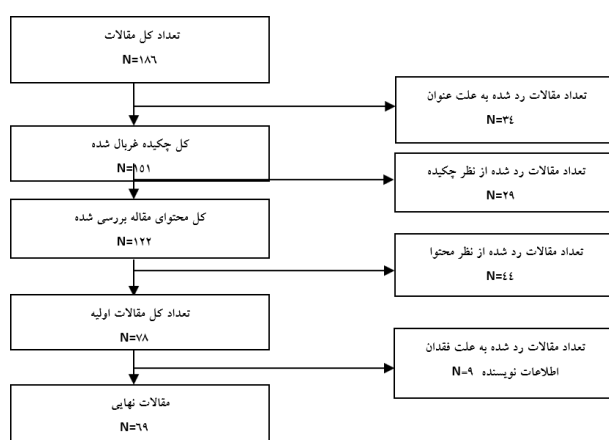
گام دوم: بررسی نظام‌مند متون

در این مرحله، پژوهشگر بطور نظام‌مند به جست‌وجوی مقالات منتشرشده در مجله‌های مختلف پرداخته و واژگان کلیدی مرتبط را انتخاب نموده است. انتخاب واژه‌های کلیدی ابتدا کلی و سپس جزئی‌تر بوده است.

گام سوم: جست‌وجو و انتخاب مقالات مناسب

در ابتدای فرآیند جست‌وجو محقق مشخص می‌کند آیا مقالات یافت شده متناسب با سوال تحقیق می‌باشند و یا خیر. بمنظور رسیدن به این هدف، او مجموعه مطالعات منتخب را چندین بار مورد بازبینی قرار می‌دهد. در نهایت مقالات باقیمانده وارد گام بعدی روش فراترکیب می‌شوند.

به محض اینکه مقالات تناسبشان با پارامترهای مطالعه بررسی شد، در قدم بعدی محقق باید کیفیت روش‌شناختی مطالعات را ارزیابی کند. در این پژوهش از "برنامه مهارت‌های ارزیابی حیاتی"^{۳۰} برای ارزیابی کیفیت مطالعه‌های اولیه پژوهش کیفی استفاده شده است. براساس امتیازات داده شده مقالات، حداقل میانگین امتیاز داده شده به مقالات ۲۰ و حداکثر ۴۸ بوده است. در نتیجه دو فرآیند ارزیابی، پژوهشگر از میان ۱۸۵ مقاله، ۱۳۶ مقاله حذف و ۶۹ مقاله برای تجزیه و تحلیل نهایی باقی ماند.

شکل ۴. خلاصه‌ای از نتایج جستجو و انتخاب مقالات مورد نظر

گام چهارم: استخراج نتایج

در همه مراحل فراترکیب، پژوهشگر بطور پیوسته مقالات منتخب و نهایی شده را، بمنظور دستیابی به یافته‌های محتوایی آنها، چند بار مرور می‌کند. اطلاعات مقالات را می‌توان به این صورت دسته‌بندی کرد: ثبت مرجع مربوط به هر مقاله (نام و نام خانوادگی نویسنده، سال انتشار مقاله، متغیرهای مهمی که در هر مقاله به آنها اشاره شده است)، یادداشت اطلاعات روش‌شناختی مانند هدف پژوهش، روش، رویه‌ها و وسایل سنجش، و در نهایت درج صفحات مورد نظر. برای استخراج داده‌ها از یک فرم الکترونیک استفاده شد. در پژوهش حاضر، اطلاعات مقالات به این صورت دسته‌بندی شده است: در ستون اول ابعاد، مولفه‌ها و مراحل مدیریت ریسک شرکت که هر مقاله به آنها اشاره کرده است بیان شده است. در ستون دوم مرجع مربوط به هر مقاله ثبت شده است (شامل نام خانوادگی نویسنده به و سال انتشار مقاله). در ستون فراوانی تکرار کد استخراج شده در تحقیقات بیان شده است و در ستون آخر نیز به شماره سوالی اشاره شده است که محقق در پاسخ احتمالی به آن سوال مدنظر را در متون مورد اشاره به عاریت گرفته است.

گام پنجم: تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی

هدف فراترکیب ایجاد تفسیر یکپارچه و جدیدی از یافته‌ها می‌باشد. در طول تجزیه و تحلیل، محقق موضوعات یا تم‌هایی^{۳۱} را جست‌وجو می‌کند که در میان مطالعات موجود در فراترکیب پدیدار شده‌اند. در پژوهش حاضر، ابتدا تمام عوامل استخراج شده از مطالعات بعنوان کد در نظر گرفته شده و سپس با در نظر گرفتن مفهوم هر یک از این کدها، آنها را در یک مفهوم مشابه دسته‌بندی نمودیم. به این ترتیب مفاهیم (تم‌ها) تحقیق را شکل می‌دهیم.

گام ششم: حفظ کنترل کیفیت

در این تحقیق، پژوهشگر برای کنترل مفاهیم استخراجی خود از مقایسه نظرات خود با یک خبره دیگر نیز استفاده کرده است. به همین منظور، تعدادی از متن‌های انتخابی در اختیار یکی از خبرگان قرار گرفت و نتایج حاصله از طریق شاخص کاپا ارزیابی گردید که نتیجه آن $K=0/857$ شد. با توجه به عدد معنی دار $0/001$ ، این شاخص مورد پذیرش قرار گرفت.

گام هفتم: ارائه یافته‌ها

در فراترکیب، پژوهشگر، پاسخ به پرسش پژوهش را براساس نتایج پژوهش‌های مرتبط استخراج می‌کند. این مطالعه به دنبال طراحی یک چارچوب مدیریت ریسک شرکت با محوریت صنایع تبدیلی بخش کشاورزی است. بنابراین به منظور بومی‌سازی چارچوب توسعه‌یافته در رابطه با مقوله‌ها، مفاهیم و کدهای استخراج شده با توجه به شرایط ایران و صنایع تبدیلی بخش کشاورزی، از نظرسنجی خبرگان حوزه مدیریت ریسک این صنایع و از ابزار پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. پرسشنامه‌های تحقیق شامل دو بخش عمده توضیح اولیه (هدف از گردآوری داده‌ها به وسیله پرسشنامه و ضرورت همکاری پاسخ‌دهنده) و سوال‌های (گویه‌های) پرسشنامه است. در این مرحله جامعه آماری متشکل از مشاوران سازمانی حوزه ریسک و مدیریت ریسک و همچنین مدیران ارشد حوزه مدیریت ریسک شرکتهای فعال در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی بوده و جهت انتخاب نمونه‌ها از نمونه‌گیری قضاوتی استفاده شده است. پس از انجام مراحل اشاره شده چارچوب مدیریت ریسک پیشنهادی برای صنایع تبدیلی بخش کشاورزی به همراه ویژگی‌ها و الزامات تأثیرگذار بر آن در شکل شماره ۵ ارائه گردیده و به منظور باز کردن بیشتر چارچوب ارائه شده، اجزاء و مولفه‌های اصلی مدیریت ریسک شرکت برای این صنایع در جدول شماره ۳ بصورت نمونه ارائه شده است.

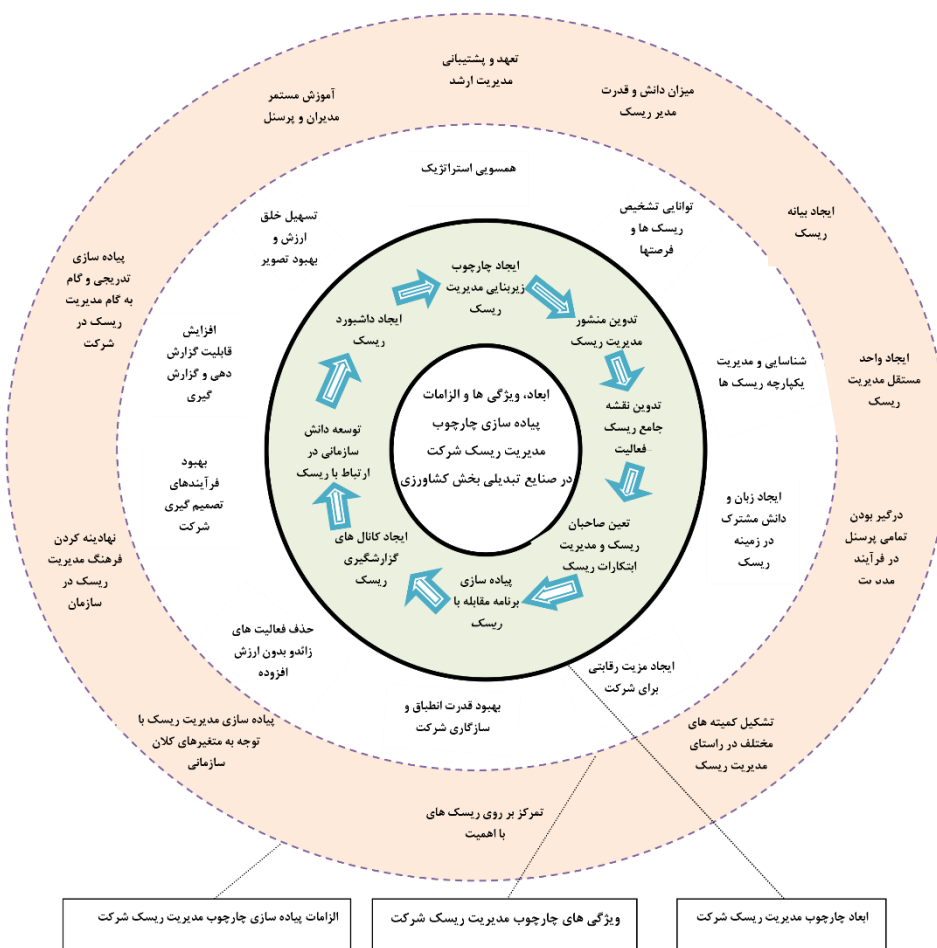
یافته‌های پژوهش

جدول ۳. اجزاء و مولفه‌های اصلی ساختار مدیریت ریسک شرکت در صنایع تبدیلی بخش کشاورزی

منبع	کد (مؤلفه‌ها، ابعاد و اجزای مدیریت ریسک شرکت)	ابعاد اصلی مدیریت ریسک شرکت	طبقات
Lundqvist(2015); Lai and lau(2011); Wu(2010); Lai (2011); Spric et al, (2017); Lai, (2019); coso, (2004)	وضعیت صنعت، اندازه شرکت، ساختار شرکت، میزان پیچیدگی شرکت، قوانین و الزامات خارج از کنترل شرکت، فشار سهامداران، میزان تمرکز و عدم تمرکز، وضعیت رقبا	شناخت محیط و بستر شرکت	ایجاد
Lundqvist(2015); Monda and Giorgino,(2013); Lai & Samad, (2010)	تشریح ارزشهای اساسی شرکت، وضع اهداف استراتژیک، تعیین استراتژی‌های شرکت، برنامه‌ریزی استراتژیک	تدوین برنامه استراتژیک شرکت	چارچوب زیربنایی
Cooper, (2007); Coso, (2004); Teuten (2005); Khan and Burnes (2007); Lai & Samad, (2019); Mbanasor and Nwaru (2011); Olsen and Wu (2010)	فلسفه مدیریت ریسک، تعیین میزان ریسک‌پذیری شرکت، تدوین اهداف مدیریت ریسک، تعیین چارچوب مدیریت ریسک، تدوین خط‌مشی مدیریت ریسک، فرهنگ ریسک، تعریف میزان میل به ریسک، سیاست ریسک شرکت، استراتژی مقابله با ریسک	تدوین اهداف کلان و خط‌مشی‌های مدیریت ریسک	مدیریت ریسک
Lai, (2015) ; McShane, (2019); Olson and Desheng (2010); Woon lai, (2016); Spric et al, (2015) Lai & Samad, (2014); Manning and Soon(2013), Coso, (2004); Autry and Bobbitt (2008); Behzadi et al (2017); Razali and Tahir (2011).	ایجاد دستورالعمل عملیاتی، فراهم کردن دانش عمومی نسبت به ریسک، جذب، توسعه و نگهداری افراد توانمند، فراهم کردن واژه‌شناسی عمیق از ریسک، مسئولیت و اختیارات مدیریت ریسک، ادغام ریسک با برنامه استراتژیک شرکت، فعالیت در زمینه ادغام همه واحدهای عملکردی، همسوبودن استراتژی مدیریت ریسک با استراتژی شرکت، تعیین افسر مدیریت ریسک	تدوین منشور مدیریت ریسک شرکت	تدوین منشور مدیریت ریسک شرکت
Spric et al, (2016); APQC, (2010); Monda and Giorgino, (2013); Demidenko and McNutt, (2010); Kurt Desender, (2008); Burnaby and Susan (2010); Bachev (2012); Behzadi etl (2018); Asogwa eta , 2014	تعیین ریسک، شناسایی خطر، توصیف رویداد، ماهیت ریسک، تعیین منابع عدم اطمینان، دسته‌بندی ریسک‌ها، جمع‌آوری اطلاعات در مورد ریسک‌ها، شناسایی روابط بین ریسک‌ها، شناسایی ریسک	شناسایی و مستندسازی ریسک‌های شرکت	تدوین نقشه جامع ریسک-فعالیت شرکت
Monda and Giorgino, (2013); Cooper, Dale F, (2007); Blackhurst and Chidambaram, V (2006); Chen, Zhongwen, (2011); ACAP, (2010) ; Autry and Bobbitt (2008); Benta etl (2011); Deng and Xuefei, (2008); Gates etl (2012); Ghadge etl (2013).	تحلیل کیفی ریسک، تحلیل کمی ریسک، سنجش ریسک، تخمین ریسک، ارزیابی ریسک، رتبه‌بندی ریسک، اولویت بندی ریسک، احتمال رخداد ریسک، ارزیابی میزان شدت ریسک، طبقه‌بندی ریسک‌ها	ارزیابی و رتبه‌بندی ریسک‌ها	فعالیت شرکت

منبع	کد (مؤلفه‌ها، ابعاد و اجزای مدیریت ریسک شرکت)	ابعاد اصلی مدیریت ریسک شرکت	طبقات
Sprcic et al, (2015); Olsen and Wu (2010); Fraser etl (2010); Olson etl (2010); Benta etl (2011); Lai & Samad, 2010; McShane, (2017); . Soderholm, (2010); ; coso, (2004)	تعیین شاخص‌های کلیدی ریسک، ادغام ریسک با شاخص‌های کلیدی عملکرد، کمی‌سازی ریسک تا جای ممکن، ریسک‌های جایگزین، پرتفوی ریسک	تدوین شاخص‌های کلیدی ریسک- عملکرد	
Behzadi et al (2017); Beasley et al.(2005); Burnaby and Susan Hass,(2008); Sprcic et al, (2015); Demidenko, McNutt,(2010); Monda and Giorgino,(2013); Lundqvist, (2015);	تفکیک ریسک‌ها به واحدها و بخش‌ها، مشخص کردن حیطه تعامل هر بخش/واحد با ریسک‌ها، مشخص کردن مالکان ریسک، اداره کردن ریسک، پاسخ به ریسک، پیاده‌سازی استراتژی مدیریت ریسک، کاهش ریسک، درمان ریسک، طراحی و پیاده‌سازی قابلیت‌های مدیریت ریسک، بهره‌برداری از ریسک	تعیین صاحبان ریسک‌ها و ابتکارات ریسک	تعیین صاحبان ریسک‌ها و ابتکارات ریسک
Fraser etl (2010); Olson etl (2010); Benta etl (2011); Sprcic et al, (2015); Demidenko, McNutt,(2010); APQC, (2010); Monda and Giorgino, (2013); Demidenko and McNutt, (2010);	تدوین استراتژی مدیریت ریسک، برنامه‌ریزی پاسخ به ریسک، تعریف پاسخ‌های ممکن به ریسک، تدوین استراتژی‌های مقابله ریسک	شناسایی، ارزیابی و انتخاب راه حل‌های نمونه	پیاده‌سازی برنامه مقابله با ریسک
Girdziute (2012); McNutt,(2010); APQC, (2010); Monda and Giorgino, (2013); Demidenko and McNutt, (2010);	اجتناب از ریسک، کاهش ریسک، انتقال ریسک، اداره کردن ریسک، پذیرش و مدیریت ریسک	اجرای برنامه پاسخ به ریسک	
Coso,(2004); Bench, (2010); Bogodistov& Wohlgemuth, (2016); McShane, 2017	گزارش‌گیری بر روی ریسک، فرهنگ و عملکرد، تسهیل‌گری، اطلاع‌رسانی در مورد ریسک، فراهم کردن سیستم جامع اطلاعاتی در مورد ریسک،	ایجاد کانال‌های گزارش‌گیری ریسک	ایجاد کانال‌های گزارش‌گیری ریسک
McNutt,(2010); APQC, (2010); Monda and Giorgino, (2013); ; Demidenko, McNutt,(2010); Monda and Giorgino,(2013);	تسهیم تجارب بین بخش‌ها در مورد ریسک، ارائه و بازگو کردن الگوهای موفق استراتژی‌های ریسک، مستندسازی و ایجاد دانش سازمانی در مورد ریسک، همفکری	توسعه دانش سازمانی در ارتباط با ریسک	توسعه دانش سازمانی در ارتباط با ریسک
Benta etl (2011); Sprcic et al, (2015); Demidenko, McNutt,(2010); APQC, (2010); Monda and Giorgino, (2013); Fraser	ارزیابی و ممیزی، ایجاد کنترل‌بمنظور کاهش اثرات ریسک‌ها، بازنگری مداوم، برنامه‌پایش ریسک، اندازه‌گیری عملکرد مدیریت ریسک، بهینه‌سازی کنترل و ریسک	پایش و اندازه‌گیری ریسک‌ها بمنظور شناسایی روندها	ایجاد داشبورد ریسک

منبع	کد (مؤلفه‌ها، ابعاد و اجزای مدیریت ریسک شرکت)	ابعاد اصلی مدیریت ریسک شرکت	طبقات
and Henry (2007); Beasley et al.(2005)			
McShane, (2017); Monda and Giorgino, (2013); Fraser and Henry (2007); Beasley et al.(2005) McNutt(2010); APQC, (2010); Girdziute (2012).	نظارت مستمر بر روی فرایندهای مدیریت ریسک، بهبود مستمر در برنامه‌های مدیریت ریسک، گزارش‌گیری و نظارت بر مدیریت ریسک، ارزیابی عملکرد مدیریت ریسک، بازنگری برنامه‌های مدیریت ریسک، انجام اصلاحات	بازبینی و به روزرسانی دوره‌ای	

شکل ۵. چارچوب مدیریت ریسک شرکت پیشنهادی برای صنایع تبدیلی بخش کشاورزی

منبع : یافته‌های محقق

نتیجه‌گیری و پیشنهادات

صنایع با توجه به محیط کسب و کارشان از یکدیگر متمایز هستند. یک مجموعه پیچیده از فاکتورهای داخلی و خارجی ویژه صنعت، زمینه را برای فرموله‌بندی و اجرای استراتژیهای شرکت در سطوح مختلف و برای مدیریت کردن ریسک‌های مرتبط با استراتژیها را فراهم می‌کند. بنابراین ریسک‌هایی که سازمانها با آن مواجه می‌شوند با توجه به نوع صنعت متفاوت هستند. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود که مقررات جهانی در چارچوب کلی ERM و استانداردهای مدیریت ریسک به منظور منعکس کردن ویژگی‌ها و مشخصات ویژه صنایع دوباره طراحی شوند. در این مطالعه سعی گردیده با استفاده از روش فراترکیب چارچوبی مدیریت ریسکی ادغامی و ترکیبی برای صنایع تبدیلی بخش کشاورزی بعنوان یکی از صنایع مهم تأثیرگذار کشور ارائه گردد. همانطوریکه اشاره شد محیط‌های مختلف نیازمند مدل‌ها و چارچوب‌های مختص به خود بوده و مطالعات مختلف ناتوانی چارچوبهای کلی را در ایجاد ارزش افزوده برای صنایع مختلف نشان داده‌اند.

یکی از مزایای چارچوب‌های مدیریت ریسک جدید نگاه استراتژیک و ترکیب گونه به مباحث مدیریت ریسک در تمام شرکت است. در این مطالعه با در نظر گرفتن ۲۰۴ کد؛ ۳۳ بعد یا مفهوم اصلی مدیریت ریسک شناسایی شده‌اند. همانطوریکه در شکل ۶ نشان داده شده است، بمنظور ارائه یک چارچوب یکپارچه و ساختارمند ابتدا اجزای تشکیل دهنده و هسته اصلی چارچوب مدیریت ریسک صنایع تبدیلی ارائه گردیده و در قالب ۸ طبقه اصلی معرفی شده‌اند. لذا در مرحله اول شرکتهای فعال در این صنعت بمنظور پیاده‌سازی چارچوب مدیریت ریسک باید اقدامات ذیل را انجام دهند: ۱. ایجاد چارچوب زیربنایی مدیریت ریسک ۲. تدوین منشور مدیریت ریسک شرکت ۳. تدوین نقشه جامع ریسک-فعالیت شرکت ۴. تعیین صاحبان ریسک‌ها و ابتکارات ریسک ۵. پیاده‌سازی برنامه مقابله با ریسک ۶. ایجاد کانال‌های گزارش‌گیری ریسک ۷. توسعه دانش سازمانی در ارتباط با ریسک ۸. توسعه دانش سازمانی در ارتباط با ریسک ۹. ایجاد داشبورد ریسک.

چارچوب مدیریت ریسک ارائه شده برای شرکتهای فعال در این صنعت بمنظور اثربخش بودن باید دارای ویژگی‌هایی همچون: همسویی استراتژیک با اهداف شرکت، توانایی تشخیص ریسک‌ها و فرصتها، شناسایی و مدیریت یکپارچه ریسک‌ها، ایجاد زبان و دانش مشترک در زمینه مدیریت ریسک، ایجاد مزیت رقابتی برای شرکت، بهبود قدرت انطباق و سازگاری شرکت، حذف فعالیت‌های زائد و بدون ارزش افزوده، بهبود فرآیندهای تصمیم‌گیری شرکت، افزایش قابلیت گزارش‌دهی و گزارش‌گیری و تسهیل خلق ارزش و بهبود تصویر شرکت باشد. بسیاری از چارچوب‌های مدیریت ریسک ارائه شده ممکن است دارای ساختار و چارچوبی مناسب برای بسیاری از صنایع و شرکتهای باشند اما به دلیل عدم وجود شرایط مناسب و ایده‌آل و فراهم نبودن بستر مناسب جهت اجرا با مسائل و مشکلات زیادی روبه رو شده‌اند. لذا بمنظور پیاده‌سازی اثربخش چارچوب مدیریت ریسک شرکت در صنایع تبدیلی و بعنوان گام سوم و بسیار مهم چارچوب مدیریت ریسک فراهم بودن الزامات ذیل لازم و ضروری است که عبارتند از:

۱. تعهد و پشتیبانی مدیریتی ارشد ۲. میزان دانش و قدرت مدیر ریسک ۳. ایجاد بیانیه ریسک ۴. ایجاد واحد مستقل مدیریت ریسک ۵. درگیر بودن تمامی پرسنل در فرآیند مدیریت ریسک ۶. تشکیل کمیته‌های مختلف در

راستای مدیریت ریسک ۷. تمرکز بر روی ریسک‌های بااهمیت ۸. پیاده‌سازی مدیریت ریسک با توجه به متغیرهای کلان‌سازمانی ۹. نهادینه کردن فرهنگ مدیریت ریسک در شرکت ۱۰. پیاده‌سازی تدریجی و گام به گام مدیریت ریسک ۱۱. آموزش مستمر مدیران و پرسنل شرکت.

مدل و چارچوب مدیریت ریسک اشاره شده در قیاس با چارچوب‌های عمومی دیگر در این زمینه علاوه بر تمرکز به یک صنعت و بستر خاص و سازگار بودن با شرایط آن صنعت، با دیدگاه صرف بر کنترل‌های داخلی توسعه نیافته و دیدگاهی سازمانی و یکپارچه با تکیه بر فرآیندها و نقاط کلیدی موفقیت شرکت بمنظور ایجاد حداکثر ارزش برای سهامداران ارائه می‌دهد. علاوه بر این چارچوب ارائه شده دارای جامعیت بیشتری نسبت به سایر چارچوب‌ها بوده و با تأکید بر ابعاد مدیریت ریسک شرکت دو گام بعدی و بسیار مهم دیگر در فرآیند مدیریت ریسک یعنی ویژگی‌های اثربخش بودن و هم چنین الزامات لازم به منظور اجرای اثربخش و هدفمند مدیریت ریسک را در این چارچوب ارائه کرده است.

از چارچوب ارائه شده سهامداران، قانون‌گذاران، نهادهای حرفه‌ای و سازمان‌های رتبه بندی می‌توانند برای اداره بهتر امور شرکت در زمینه مدیریت ریسک و کنترل داخلی استفاده کنند. هدف چارچوب ارائه شده تلاش برای مدیریت تمام ریسک‌های شرکت است و همان طوری که در مفاهیم الزامات پیاده سازی (درگیر تمامی پرسنل در فرآیند مدیریت ریسک، تشکیل کمیته مدیریت ریسک، ایجاد بیانیه ریسک) و ویژگی‌های چارچوب مدیریت ریسک (ایجاد زبان و دانش مشترک در زمینه مدیریت ریسک، همسویی استراتژیک) مشخص شده است؛ مدیریت ریسک شرکت ساختاری مسئولیتی دارد که کمک می‌کند مدیریت، هدف خود را - که حداکثر کردن ارزش دارایی‌های شرکت و در نهایت افزایش ثروت سهامداران است - به نحوی شایسته انجام دهد.

نهایتاً اینکه چارچوب مدیریت ریسک شرکت ارائه شده یک چارچوب هنجاری- انضباطی است به گونه‌ای که شرکتها را در صنعت وابسته به آن ملزم به استخراج، ارزیابی، کنترل و نظارت یکپارچه بر روی ریسک‌های ناشی از تمامی منابع سازمانی می‌کند تا با استقرار و پیاده سازی اثربخش آن هدف نهایی شرکت که همانا افزایش منافع کوتاه مدت و بلندمدت سهامداران و ذینفعان است، تامین گردد.

علاوه بر این چارچوب ارائه شده به بررسی روابط متقابل بین شرکت و ریسک می‌پردازد. به گونه‌ای که شرکت نیازمند ایجاد یک حاکمیت و فرهنگ ریسک با سازماندهی عالی بوده و به دنبال شناسایی، اندازه‌گیری، مدیریت و افشاء همه ریسک‌های کلیدی با استفاده از حمایت و پشتیبانی همه پرسنل در تمام سطوح سازمانی و از این میان با خلق اطلاعات موثر، ارتباطات و آموزش کارکنان و افزایش قابلیت شیوه‌های گزارش‌گیری و گزارش‌دهی در زمینه بهبود عملکرد شرکت، اثربخشی سازمان و افزایش سود سرمایه‌گذاران گام بردارد.

صاحب‌نظران حوزه مدیریت ریسک سازمان بیان می‌کنند که رویکرد سنتی و سیلویی به مدیریت ریسک در حال حاضر چندان مناسب نیست؛ بلکه امروزه شرکت‌ها نیازمند رویکردی ساختارمند و منسجم برای شناسایی، تحلیل و مدیریت ریسک در گستره‌ای از تمامی فعالیت‌های سازمان هستند. در چارچوب مدیریت ریسک شرکت، مدیران دانش بسیار بیشتری درباره ریسک‌های ذاتی عملیات خود دارند. آن‌ها فرآیندی را که از طریق آن ریسک‌ها شناسایی می‌شوند، مالکان ریسک‌ها در زمان مناسب مشخص می‌شوند و تضمین می‌شود که پاسخ‌های مقتضی

در برابر ریسک‌ها در زمان مناسب تدوین و به شکل اثربخش پایش شوند، می‌شناسند. به طور خلاصه، در مدیریت ریسک شرکت با توجه به محیط و بستر صنعت و شرایط آن مفروضات اساسی کسب‌وکار در دوره‌های زمانی مشخص بررسی می‌شوند و اگر لازم باشد در یک چرخه پویای بهبود مستمر پالایش می‌شوند و تغییر می‌یابند. بنابراین هر یک از صنایع می‌توانند با توجه به شرایط و مقتضیات حاکم بر صنعت خود دارای مدل‌ها و چارچوب‌های مدیریت ریسک مختص به خود بوده و با در نظر گرفتن الزامات و ویژگی‌های آن صنعت مدل و چارچوب مناسب را پیاده‌سازی و زمینه دستیابی به اهداف خود و تاب‌آوری در مقابل ریسک‌های روبه‌رو را افزایش دهند. بنابراین در زمینه انجام پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌گردد که برای سایر صنایع؛ علی‌الخصوص صنایع تولیدی چارچوب‌های مدیریت ریسک با توجه به زمینه و شرایط فعالیت آنها مورد بررسی و مدل‌های ریسک اثربخش برای آنها ارائه گردد.

پی‌نوشت

1. Olsen & Wu
2. Diers
3. Barton
4. Hoyt & Liebenberg
5. Woods
6. Paape & Spakle
7. Wharton & Skinner
8. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)
9. Althonayan & et al
10. Wang & Faber
11. Lawrence & et al
12. Tekathen & Dechow
13. Chiara & Karen
14. Soderholm & Ramin
15. Verbano & et al
16. Interna Control
17. Olsen & Desheng
18. Fraser & et al
19. Australian/New Zealand Risk Management Standard
20. Chen
21. Grace et al
22. Enterprise Risk Management(ERM)
23. Kaplan & Mikes
24. Mikes
25. Bench
26. Meta-Synthesis
27. Meta-Analysis
28. Sandelowski & Barros
29. Exclusion
30. Critical Appraisal Skills Program (CASP)
31. Theme

فهرست منابع

- * جعفری نژاد، نوید، (۱۳۹۳)، "طراحی نظام مدیریت ریسک سازمان در صنعت فولاد"، رساله دکترای تخصصی، استاد راهنما: عباس مقبل باعرض، استاد مشاور: عادل آذر، الهوردی تقوی، دانشگاه تربیت مدرس-دانشکده امور اقتصادی.
- * سیف‌اللهی، ناصر، (۱۳۹۰)، "طراحی و تبیین مدل تاثیر ریسک اعتباری و ارزش بر روی بازده قیمتی سهام بانکها بر اساس رویکرد GARCH-M"، رساله دکترای تخصصی، استاد راهنما: محمد اسماعیل فدایی نژاد، استاد مشاور: محمدرضا حمیدی زاده، اکبر عالم تبریز، دانشگاه شهید بهشتی - دانشکده مدیریت و حسابداری.
- * فرهادیان، علی، (۱۳۹۵)، "طراحی نظام مدیریت ریسک زنجیره تأمین (مطالعه موردی: صنعت خودروسازی)"، رساله دکترای تخصصی، استاد راهنما: عادل آذر، استاد مشاور: حسنعلی آقاجانی، دانشگاه مازندران - دانشکده علوم اداری
- * قاسمی، شمس، (۱۳۹۲)، "ارزیابی ریسک پالایشگاه‌های گاز کشور با رویکرد احتمالی"، رساله دکترای تخصصی، استاد راهنما: کاظم یاوری، استاد مشاور: رحیم محمودوند، بهرام سحابی، دانشگاه تربیت مدرس - دانشکده امور اقتصادی.
- * ACAP. (2010). RISK MANAGEMENT FRAMEWORK?, retrieved from <http://www.acap.co.th>.
- * ACAP. (2010). Risk Management Framework retrieved from <http://www.acap.co.th>.
- * Althonayan, A., Keith, J. and Misiura, A. (2011). Aligning enterprise risk management with business strategy and information systems, European, Mediterranean & Middle Eastern Conference on Information Systems.
- * APQC. (2010). Enterprise Risk Management ° Fonterra Case Study. APQC PUBLICATIONS.
- * Autry, C.W., and L.M. Bobbitt. (2008). Supply chain security orientation: Conceptual development and a proposed framework. *International Journal of Logistics Management*, 19(1), 42-64.
- * Bachev, H. (2013). Risk Management in the Agri-food Sector . Institute Of Agricultural Economics, <http://ssrn.com/abstract>. Barton, T. L., Shenkir, W. G. and Walker, P. L. (2015).
- * Making Enterprise RiskManagement Pay Off: How Leading Companies Implement Risk Management. NJ: Financial Times/Prentice Hall PTR.
- * Beasley, M.S. and Frigo, M.L. (2010) 'ERM and Its Role in Strategic Planning and Strategy Execution', in Fraser, J. and Simkins, B.J. (eds.) *Enterprise riskmanagement: today's leading research and best practices for tomorrow's executives*. Hoboken, New Jersey: JohnWiley & Sons, Inc.
- * Behzadi, G. Justin, M. Olsen, T. and Zhang, A. (2017). *Agribusinesssupplychain risk management: A review of quantitative decision models*. *Omega* 79, pp.21-42.
- * Bench, S, Day, T. (2010) The user experience of critical care discharges: a meta-synthesis of qualitative research. *International journal of nursing studies*, 47(4), 487-499.
- * Benta, D., Podean, I., M., & Mircean, C., (2011). Best Practices for Risk Management in Complex Projects. *Informatica Economica*, Bucharest, Vol. 15, Issue 2.
- * Burnaby, P. Susan, H. (2009) "Ten steps to enterprise-wide risk management", *Corporate Governance: The international journal of business in society*, Vol. 9 Issue: 5, pp.539-550
- * Bogodistov, Y. Wohlgemuth, V, (2017) "Enterprise risk management: a capability-basedperspective", *The Journal of Risk Finance*, Vol. 18 Issue: 3, pp.234-251.
- * Chen, Zhongwen, (2011). The Application of Spiral Model in Enterprise Risk Management. *International Conference on Electronics and Optoelectronics (ICEOE)*: 376-379.
- * Cooper, Dale F., (2007). Tutorial Notes: The Australian and New Zealand Standard on Risk Management, AS/NZS 4360:2004. Published by: Broadleaf Capital International Pty Ltd: 41, 42.

- * COSO (The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) (2004). Enterprise risk management - integrated framework, application techniques. New York: AICPA.
- * Deloach, James W., (2000). Enterprise-Wide Risk Management. FT Prentice Hall, 1 edition.
- * Deng, Lihong, Feng, Xuefei, (2008). Step into Enterprise Risk Management: A case study of Sydney Harbor Oil Spill Event. 4th International Conference on Wireless Communications, Networking and Mobile Computing, WiCOM '08.
- * Diers, D. (2011). Management strategies in multi-year enterprise risk management. The Geneva Papers on Risk and Insurance-Issues and Practice, 36(1), 107-125.
- * Demidenko, E., & McNutt, P (2010). The ethics of enterprise risk management as a key component of corporate governance. International Journal of Social Economics, 37(10).
- * Flori, C. Leoni, G. (2017). Enterprise risk management and firm performance: The Italian case. The British Accounting Review. Vol 49, pp. 56-74.
- * Fraser, I., & Henry, W. (2007). Embedding risk management: structures and approaches. Managerial Auditing Journal. Vol.22 No.4, pp. 392-409.
- * Fraser, J. (2014). Building enterprise risk management into agency processes and culture. In T. H. Stanton, & D. W. Webster (Eds.), Managing risk and performance: A guide for government decision makers (pp.). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- * Fraser, R. S., Simkins, B. J., & Narvaez, K. (Eds.). (2015). Implementing enterprise risk management: Case studies and best practices. Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons.
- * Fraser, John, J. Simkins, Betty, (2010). Enterprise risk management: today's leading research and best practices for tomorrow's executives., John Wiley & Sons, Inc.
- * Gates, Stephen, Nicolas, Jean-Louis, Walker, Paul L., (2012). Enterprise Risk Management: A Process For Enhanced Management and Improved Performance. Management Accounting Quarterly, 13(3), pp. 28-38.
- * Grace, M. F., Leverty, J. T., Phillips, R. D., & Shimpi, P. (2014). The value of investing in enterprise risk management. Journal of Risk and Insurance. doi: 10.1111/jori.12022.
- * Girdziute, L. (2012). Risks in agriculture and opportunities of their integrated evaluation. Procedia-Social and Behavioral Sciences 62, pp. 783-790.
- * Hoyt, R. E. and Liebenberg, A. P. (2011) 'The Value of Enterprise Risk Management', Journal of Risk and Insurance, 78 (4), pp. 795-822.
- * Kaplan, R.S., and A. Mikes. 2012. Managing risks: A new framework. Harvard Business Review 90 (6): 48-60.
- * Kaplan, R. S. and Mikes, A. (2014) 'Towards a Contingency Theory of Enterprise Risk Management', Harvard Business Review, January, [Online].
- * Khan, O., B. Burnes, B., (2007). Risk and supply chain management: Creating a research agenda. International Journal of Logistics Management, 18(2), 197-216.
- * Lawrence, G. A., Martin L. P. and Chih-Yang, T. (2009) 'Enterprise risk management and firm performance: A contingency perspective', Journal of Accounting and Public Policy, 28 (4), pp. 301-327.
- * Lai, I., & Lau, H., (2011). A hybrid risk management model: a case study of the textile industry. Journal of Manufacturing Technology Management. Vol.23.No.5, pp. 665-680.
- * Lundqvist, S, (2015). Why firms implement risk governance – Stepping beyond traditional risk management to enterprise risk management. J. Account. Public Policy 34 (2015) 441-466.
- * Manab, N. A., Hussin, M. R., Kassim, I., (2007). Empirical Study on Theory and Practice of Enterprise-Wide Risk Management (EWRM) on Internal Auditing and Risk Management Functions of Public Listed Companies in Malaysia. Retrieved from <http://www.rmi.nccu.edu.tw/apria/docs/> Concurrent.
- * Manning, L. & Soon, J.M. (2013). Mechanisms for assessing food safety risk. British Food Journal. Vol. 115 No.3, pp. 460-484.

- * Mbanasor, J. A., & Nwaru, J. C. (2011). Analysis of risk among agribusiness enterprises investment in Abia State, Nigeria. *Journal of Economics and International Finance* vol.3 (3), pp.187-194.
- * McShane, M. (2017). Enterprise risk management: history and a design science proposal, *The Journal of Risk Finance*, Vol.19 No.2, pp.137-153.
- * Mikes, A. (2009) 'Risk Management and Calculative Cultures', *Management Accounting Research*, 20 (1), pp.18-40.
- * Monda, B., & Giorgino, M. (2013, April). An ERM maturity model. Paper presented at the Enterprise Risk Management Symposium, Chicago, IL. Retrieved from <https://www.soa.org/Library/Monographs/Other-Monographs>.
- * Olson, David L., Wu, Desheng, (2010). *Enterprise Risk Management Models*. Springer-Verlag.
- * Olson, D. L., & Wu, D. (2011c). Risk management models for supply chain: Scenario analysis of outsourcing to China. *Supply Chain Management—An International Journal*, 16(6), 401–408.
- * Paape, L. and Speklé, R. F. (2012) 'The Adoption and Design of Enterprise Risk Management Practices: An Empirical Study', *European Accounting Review*, 21(3), pp. 533-564.
- * Razali, A. & Tahir, I. (2011). Review of Literature on Enterprise Risk Management. *Business Management Dynamics*, Vol. No.5, pp.8-16.
- * Sandelowski, M. and Barros, J. (2007). *Handbook for Synthesizing Qualitative Research*. Springer publishing company Inc
- * Soderholm, Peter, Karim, Ramin, (2010). An enterprise risk management framework for evaluation of eMaintenance. *Int Journal of System Assurance Engineering and Management*, 1(3), 219°228.
- * Sprcic, M., Mesin Zagar, M., Sevic, Z., & Marc, M. (2016). Does enterprise risk management influence market value – A long-term perspective. *Risk Management*, 18 (2/3), 18–65. <https://doi.org/10.1057/rm.2016.3>
- * Teuten, Peter, (2005). "Enterprise Risk Management: Its Evolution And Where It Stands Today", *The John Liner Review*, 19, 13-20.
- * Tekathen, M. and Dechow, N. (2013) 'Enterprise risk management and continuous realignment in the pursuit of accountability: A German case', *Management Accounting Research*, 24 (2), pp. 100-121
- * Verbano, Chiara, Venturini, Karen, (2013). Managing Risks in SMEs: A Literature Review and Research Agenda. *Journal of Technology Management & Innovation*, 8(13).
- * Wang, S. and Faber, R. (2006) *Enterprise Risk Management for Property-Casualty Insurance Companies*. Research Project sponsored by the Casualty Actuarial Society, the ERM Institute International, Ltd., and the Joint SOA/CAS Risk Management Section.
- * Wharton, S. I. and Skinner, D. A. (2007) 'Reducing Earnings Volatility through Risk Management: The RMA/AFS Risk Analysis Service', *The RMA Journal*, 89 (6), pp.70
- * Woods, M. 2009. A contingency theory perspective on the risk management control system within Birmingham City Council. *Management Accounting Research* 20 (1): 68–91.
- * Woods, M. (2011) *Risk Management in Organizations: An Integrated Case Study Approach*. Abingdon: Routledge.
- * Woon Lai, F. (2014). Examining the Dimensions of Enterprise Risk Management Implementation Framework, Its Challenges and Benefits: A Study on Malaysian Public Listed Companies. *Journal of Economics, Business and Management*, Vol.2, No.2.
- * Woon lai, F., & Samad, F. (2015). Enterprise Risk Management Framework and The Empirical Determinants of Its Implementation, <https://www.researchgate.net/publication/278002258>.
- * Wu, D. D., & Olson, D. (2010). Enterprise risk management: A DEA VaR approach in vendor selection. *International Journal of Production Research*, 48(16), 4919–4932.

Identifying the Dimensions, Features and Requirements of the Risk Management Framework Using Meta-Synthesis Method (Case Study: Agricultural Conversion Industries)

Mohammad Reza Fathi

Associate Professor, College of Farabi, University of Tehran, Iran
(Corresponding Author)
Reza.Fathi@ut.ac.ir

Hashem Moazzez

Assistant professor, College of Farabi, University of Tehran, Iran
h.moazzez@ut.ac.ir

Meysam Shahbazi

Assistant professor, College of Farabi, University of Tehran, Iran
Meisamshahbazi@ut.ac.ir

Masoud Ahmadzadeh

Phd Student of Industrial Management, College of Farabi, University of Tehran, Iran
Masoud.ahmadzade@yahoo.com

Abstract

Today, with the widespread changes in the global economy, business risks and opportunities are constantly changing. therefore, companies need procedures to identify and evaluate, manage and monitor their business risks and opportunities. according to the conditions mentioned the key question is how should a company take effective steps to manage the risks and opportunities in their business in order to maximize value for them? enterprise risk management is created to answer the needs of organizations about this matter and it has been the focus of business and academic community in recent decades. the concept of enterprise risk management (ERM) is a systematic approach to identifying, evaluating, prioritizing and controlling risks and their overall impact on the whole company and with a holistic view. the main purpose of this research is to extract and group the components and dimensions of corporate risk management and identify the requirements and contexts for its effective implementation in the agricultural conversion industries using the Meta-synthesis method. the tool of this review is previous documentation, which comprises a total of 60 studies and the method of data analysis is open coding. the results show that 204 identified codes can be classified into 33 main dimensions.

Key words: Meta-Synthesis, Enterprise Risk Management (ERM), Corporate Governance, Internal Control, Agricultural Conversion Industries.

